

” جهمیل محو ژ خوه را وسا باوهر کریبوو.
 (پ.د.ك) یاوی پهنجهرهیا کورد و کوردستانئ
 و یا ههمی عالمئ بوو. خوه دئ ژی د وئ
 پهنجهرهیی را بالا خوه ددا مه ”

جهمیل محو ،
 حاج نومران ۱۹۷۱

ل مههین تیرمهه، تهباخ و ئیلوون یین ساللا (۱۹۷۱)
 ی ئەزل حاجی ئومرانی مام. ل ورمین ب ناقتی جهمیل
 محو کوردەك ناسکر، ئەزی ئەها بهحسا وی بکم.

جهمیل محو کوردەکی ئەنتەرەسان ژ بهیرووتی
 بوو. ل بهیرووتی پارتیهکا مالباتی ب ناقتی «پارتیا
 دەموکراتا کوردین لوبنانی» ئاقتا کریبوو. کەسیت
 غەریب نەگرتیوو پارتیا خوه. ئەو و کورین خوه و کۆم
 و کولفەتا خوه د ژورا پارتیندا جه کرتیووون، ژیرا
 پارتیی هیچ تونه بوو، هه موو کار و خزمەت ل ژور، ل
 سەرۆکایەتی دەهاتن هه لکرن، ههوجهیی بنگههئ نهبوو،
 ژ بهرقی، ژورا پارتی بیبنگهه و تابان و دهمزگه بوو.

ل کوزا دانینانا سەرۆک جهمیل محو، (پ.د.ك)
 ل ههمی پهچەیی کوردستانئ هه بوون. وهك (ئیراق،
 سووریه، ئیران و ترکیه). لئ تایبهتیهکا (پ.د.ك) یا
 لوبنانی ئەق بوو کو پارتیا وی پارتیا ههمی کوردین
 کوردستانئ و کوردین دنیا یی بوو. جهمیل محو ژ
 خوه را وسا باوهر کریبوو. (پ.د.ك) یا وی پهنجهرهیا
 کورد و کوردستانئ و یا ههمی عالمئ بوو. خوه دئ
 ژی د وئ پهنجهرهیی را بالا خوه ددا مه.

به لاقوکا پارتیا جهمیل محو هه بوو،
 رۆژنامهییك وهك بولتهنا دوو-بهركی و چار رووپه لی ب
 ناقتی «دەنگی کوردین بهیروودی» ب کاخزی کالیتهیی
 و پەنگین دەردکەتا. جهمیل ژقتی رۆژنامهیی چەند نوسخه
 دا من ژی. د ههر چار رووپه لاندنا رسمئ جهمیل محو یین
 پەنگین هه بوون و د ههر رووپه لی کدا چەند بهیاناتین وی
 جی دگرتن. سەرناقتی قان دا خویانی و بهیاناتان وها
 بوو: «کۆتنا جهمیل محو»، «شیرمهتا جهمیل محو»،
 «خوهستنا جهمیل محو»، «پرسا جهمیل محو»، «جهمیل
 محو»، «جهمیل محو» و «جهمیل محو...».

”جل و بەرگین کوردان ل خوہ دکرا و شاشکەکا
سۆرئ (بارزانی) ل قوۆت خوہ دپچا، پچانا وی
بئ بادان بوو. ژ بەر قئ سەر و گەودەیت وی
ب ھەبەت دەتە بەر چاچین من“

ھەمی کوردامە، بەنجەرا ناڤەرا عالەما رۆژئاڤا و
کوردستانیمە، یەک رۆژا من ب ملیارایە، رۆژین من گرانباھانە و ئەز
نزانم کا بۆچ ل قرا مە! بەلکی ژ ب گونەیی خوہ دزانیا.

جەمیل محو مژەکنی کوور ل جغارا خوہ ددا و ددۆماندا:
”ئەز ب بەر خوہ ناکەقم. دەردی من نە ئەزم. دلئ من ب شۆرشئ
ڤایە. ئەز دتەسم کو (رۆژنامەڤانەک) ئەورۆبی پەرسەک ژ کوری
من بکە، بیژە کا بابئ تە ل کوو یە و کوری من ژئ بشەھتە،
خوہدی نەکە، خوہ شاش بکە بیژئ مەسەلە ئەڤە. وی دنیا بەهەژئ،
وی رۆژنامەیی ئەورۆبی قیامەتی راکن و ترسا من ئا مەزن، وی
شۆرشا بیروژ بخوسری. ئەز ناخووزم شۆرشا
مەلا مستەڤایی ژ روویئ من دا خوساری
بیینە.“

من دگۆ ”کاک (جەمیل)،
دقئ تو خەبەری ژ کوری خوہ را ریکی
کو خەلەتییەک نەکە. تو ژئ سەبر
بکە. حکمەتیک تیدا ھەبە کو سەرۆک
(بارزانی) ئەمر کریە، تە ل قئ دەری
راوەستاندییە، جەنابی تە ل قەشتیە. تو
سەرۆکەکی مەزن نەبوویایی وی بۆچ
سەرۆک (بارزانی) تە راوەستینە. د ھەر حال و کاریدا بەرژمەندیین
کوردان د راوەستاندنا تە دا ھەنە کو سەرۆکی نەتەوہیی تە
راوەستاندییە.“

(جەمیل) دگۆ ”دئ لۆوؤ! ما چ فەیدایا سەکنا من
و راوەستاندنا من ھەبە؟ ل بەیروودی ھەر ساعت و سانہیا من
بۆ بەرژمەندیین پەرسا کوردان گرانباھانە. تو نزانئ کا کار و
خەباتا من چقاس فایدە ددە پەرسا کوردان.“

من دگۆ ”باشە، بۆچ سەرۆک تە راوەستاند؟ نەخوہ تە
گونەھەک کریە؟ ما سەرۆک بیگونەھان جەزا دکە؟“

(جەمیل) دگۆ ”ئەز بیگونەھەم. یەکی فەسادیک کریە.
ئیفترایەک ل من کرنە. فەساد و شەیتانین من زەخمەن. ھەر رۆژ
پۆستەییین خوہ ژ بەیروودی دشینن.“

جەمیل محو دگۆ ”خوہدا مەزن بی، ئەز ژئ عومەری
ما! یەکی بلندی ستوور و قەلەوی دوتا و سەرمەزن بوو. جل
و بەرگین کوردان ل خوہ دکرا و شاشکەکا سۆرئ (بارزانی) ل
قوۆت خوہ دپچا، پچانا وی بئ بادان بوو، ژ بەر قئ سەر و گەودەیی
وی ب ھەبەت دەتە بەر چاچین من. لئ تەشتیەک ھەبە، کاڤا
جەمیل محو ب قئ قلاڤەتی خەبەر ددا، تە دگۆ کا زارۆکەک
کو ھئ بالغ نەبوویە، ب دەنگەکی زراڤ و قەلس دئاخشت.

سال (1971)، د ھەبەشا (تیرمە، تەباخ و ئیلوونئ) دا ئەز و
سۆرئ (نازم بالکاش) ل (حاجی ئومرانی)، ل ھوتیلا مام (ئەبدولە
میرخانئ) میشانئ دەولەتا کورد بوون. (جەمیل) ژئ یەک ژ ڤان

میھشانئ سیاسی بوو، سەرۆک (بارزانی) ژئرا گۆتوو ”تو وی
قاسەکی ل قەرمینی.“

جەمیل محو ھەر رۆژ ل با من و (سۆرئ) بوو. جەمیلی
(سۆرئ) ناس دکرو و تیکلیا وی ب (د. ششان) ی را ژئ چینیوو، لەورا ل
بنگەھئ ششانئ بولتەنئ سەرۆک جەمیل محو ھەبوون و د. ششانئ
جارەکی ل بنگەھئ بەحسئ جەمیل ژ ھەڤالین خوہ را کر، لەوما
من ناڤ و دەنگئ جەمیل ھئ ل (دشەشئ) بەیستبوو. ناڤ و دەنگئ
جەمیل محو ب سەر چیایین کوردستانئ کەتبوو!

جەمیل ژئ وەک مە جغارەکیشەکی دژوار بوو، (جەمەل)
و (بەغداد) دکشاندا. مە جغارە ددا ھەڤ، چای و قوۆلە ڤەدخار و
دئاخشتین. دەردی وی پەگرا بوو. راوەستاندنا وی یال و رپەرل زۆرا
وی دچوو. ژ مە رەدگۆ ”ما ئەز و ھوون یەکن؟ ھوون ب سەدسالان ل
قرا بن تەنئ خەبەرا مالباتا و ژوہ چنیدبە، لئ ئەز؟ ئەز دەنگئ

 جميل محو ،
 رمعون مزراو
 ئەندامى ئەنجومەنى
 مىلى يىن جھويان

پشت را ئەزەين بووم كو هەر كەس تى نىەت دگەرە و
 بەركىن بچووك ب گومبەتا شىخى بالەكان قە دزەلىقىنە و د
 كونكىن كىلكىن گوران دا دەرباز دكن، بۆ كو ب مرادى خوە
 شا بىن.

رۆژەك (جەمىل محو) گۆت ”كا رابن ئەم ژ خوە را
 ھنەك بگەرن. ئەم دەركەتن، (جەمىل) مە برە ناڤا گۆرستانا
 شىخى بالەكان. (جەمىل) دەست پى كر و تەفشكان ب دىوارى
 گومبەتى قا زەلقاند، كەڤرۆكىن بچووك وەك ھەبا نۆكى د
 كونكىن كىلكىن كەڤنارە دا دەرباز كرن و رابوو گۆت ”ئەز
 دىبىم وى سەرۆك ئىنجا دەستورا من بدە، قايە تەفشكىن من
 زەلقىن و بەركىن من د كونكىن كىلكان را دەرباز بوون.“

ئەڤ زيارەت زيارەتەكا گەلەك كەڤن بوو. كىلكىن
 گوران قولقولۆ بوون. گەلۆ بۆچ ب ھەزاران مرى ل سەرى قى
 جىيى قەشارتیبوون؟

رۆژ تونە بوو كو سەرۆك (جەمىل محو) قى يەكى
 دووبارە نەكە. دووماھىكى رۆژەك من ژى را گۆت ”كەكى
 (جەمىل)، تو مروڤەك مەزنى، ب قان تەفشك و بەرىكۆكان تو
 نايى بەردان، ومرە بكەڤە ناڤا قى گومبەتى، كو تو د قى دەرى
 تەنگ را بكار بى بكەڤى ھندرى گومبەتى، ل ھوندر ژ خوە
 را دوعا بكە و دەركەڤە دەرڤە، ب شەرتى كو لىباسىن تە ل
 دىوارى ھشكەبەرىن دەرى نەكەڤن و جلكىن تە ب قى چەپەرى
 قا ئەئالغن، وى ئەڤ زيارەتا بالەكان تە بدە بەردان.“

من دگۆ ”كەكى (جەمىل)، كو وژدانى تە پەحمت بى
 و ب راستى تە خرابى نەكربى مەترسە، لەورا ھەرتشت تى سەر
 راستى. ئەڤ دەر ژ بو تە وەك زانكۆيەكا سىياسىيە. تويى ل قىر
 بەرك دوست و ناسان بىنى، وى دۆر و ئەتراف تە دمولەمەند بى،
 دىلۆگا تە ب كوردان را خورت بى، قايە تو ھەمى كەرەگىن
 كوردستانى، يىن وەك (ئەمىر موعاويە، ھەسەنى ھاجو، (مەھمەد
 بەكى جەمىل پاشا)، كورى وى (مستەفا بەك)، شىخىن
 بامەرتى، ژرېڤەبىرىن پارتى دەمۆكراتا ئىرانى: (ھەژار، ھىمەن و
 ئەمىر قازى)، تە قانا، ئەڤ پايەبىلند خىرا سەرى (سەرۆك بارزانى)
 را ناسكرن. ئەرى، (جەمىل) تو مە بچووك دىبىنى، لىبەلى ئەم ژى
 ل گۆرا خوە تەشتەكن و كىمى تە نىنن. ئەم ژى ھىڤىيىك ژ
 خوە دكن، ناسكرنا مە ژى ژ بوئا تە شەرەڤەكا مەزەنە.“
 (جەمىل) محو) ل سەرقى خەبەرا من دكەنيا، زك و
 پشت دكەتا خوارى. كەنا وى ژى وەكە يا زارۆكان بوو.

رۆژا كو مام (ئەسەد خۆشەوى) فەرمان دا گو ”تو
 ئىنسانىك پاقزو موخلىسى، من دقى تو ژى ب (سەلىم) را بچى
 (حاجى عومرانى) و د قى كارەساتا دژوارا (د. شقانى) دا دىتەين
 خوە ژ (مەلا مستەفا) را يان ژ كاك (ئىدرىس) را تەقدىم بكى.
 ھنگى مام ئەسەدى ب لاندروڤەرا كو (د. شقانى)، (چەكۆ)
 و (سەلىم ئەسەد خۆشەوى) يى كورى مام ئەسەدى تىدە
 بوون، ئەز ژى ب وى سەپارى جوموم (حاجى عومرانى).

ئەم ب شەڤ، عەيشايى گەھان (حاجى عومران)
 ى، ل بەر دەرى ھوتالا مام (ئەبدولە مېرخان) پەيا بوون
 و ئەز ژ پىنجى رۆژى بىھتر ل قى ھوتىلى مام.

رۆژا يەكەمىن پىشتى نىڤرۆ ئەز و (سۆرۆ) چوونە دناڤ
 دارستانا زيارەتا (شىخى بالەكان) دا. من دى كو ھنەك
 پىشمەرگە تەفشكىن كەڤران ب دىوارى گومبەتى قا
 دزەلىقنن. من ژ (سۆرۆ) پرسى كو ئەڤ چ يە ؟ (سۆرۆ) گۆت:
 ”نىەت دگرن، مرازى خوە دخوازن، گومان و ھىڤىيەك ژ قى
 يەكى دكن. ب راستى دلى من ژ دنيايى ھەبەكى سار بوو. ئەو
 پىشمەرگەيىن كو دنيايى ب خوە ھەساندبوون، ئومىدا مە بوون،
 لى چەوا ئومىدا خوە ب بەرەكى ھشك قا كرى ددان؟

تەماشەيى قى يەككى كرن. دگۆتن كو سەرۆكى مەزن (مەلا مستەفا)، (سەدام) قەبوول ناكە، (سەدام) بتنى دكاريا خوە بگهينى (ئيدريس) رەحمەتى.

شەقەكى ھەيڤ ھاتە كرتن. گەلۇ چقا سيلەح تەقاندن و خەلكين (حاجى عومرانى) دەرکەتن سەرى كركى زيارەتا (شېخى بالەكان) و ھەيا ھەيڤ ژ بنى سيا دنيايى دەرکەت ل تەنەكان خستن، سەلھوات ئانين و سيستەما رۆژى راست كرن. نە ئەو بوونا وى ژى ھەيڤ رزگار نەبوو! كورد عەجيب، خوە رزگار ناك، ھەيڤ و رۆژى رزگار دكن.

رۆژەكى مام (ئەبدلاھ) ميرخانى خومەيى ھوتىلى ژ من پىرسى كا كونەھى من و (سۆرۇ) چيە، بۇچ ئەم مېھشانين وى يين بەردەوامين؟ من ژى ژى پىرسى كا گەلۇچ فكر دكە، ل گۆر ديتن و ھزرا وى كونەھى مە دى چ يە كەلۇ؟. مام (ئەبدلاھ) ى گۆت ”وھ يى ل تركيا شۆرشەك ل دار بختا“ من گۆت ”كو مە سەرھلادەك ل دار بختا، تو يى ژى بەاتا ئاريكاريا مە؟“ گۆ ”ئە، ب خومەيى ئەزنى بەتما، گەلۇ كورد ل تركيى زۆرن، يان نا؟“ من گۆت ”ئەم پانزدەھ ويلايەتن، دەھ مليۆن. مام (ئەبدلاھ) كەلەك كىڤخوش بوو. من پىرسەك دن ژى كىر، گۆت ”مام (ئەبدلاھ)، بۇچ ئەم كونەھكار بن، ما مېھشانين بېگونەھ ل ھوتىلا تە رانازين؟“ گۆت ”كەك (شۆرش)، شەفا كو وھ ئانين ھوتىلى، دۆر و بەرى ھوتىلى تۆي بېشمەرگە بوون، تەدبىرەكا بىحەد و حەساب كرتبوون. ئەز ژ بەر قى دزانم كو كونەھەكى وھ ھەيە. من گۆت ”مام (ئەبدلاھ)،

كونەھى مە تونە لى ئەم دو شەخسيەتېن كرنگن. شۆرش مە دپارىژى. ئەم ژ كوردستانى را بېويستن. ئەز ژى ژ (جەميل محو) ھين بووم فۆرتى خوە بدم!

(جەميل محو) تەكە-مەكە نەكر، ل دەرىن كومبەتى كو ب شيكىرى ھاتبوو ئاڤاكرن و ھنەك چەپەر دابوونە سەربانى وى مېزەكر، بالا خوە دا سەر و سنجا خوە، خوە دا ھەڤ و نزم بوو كەتە كومبەتى. ئەزو (سۆرۇ) ل بەر دەرى تەماشەيا وى دكن. (جەميل) دەستين خوە ھلدا ژ خوە را دوعا كر، فاتىحايەك خوەند و خوە كوز كر، پيەك ئاڤتە دەرقا، ھى يىن ماى ھل نەدابوو جيىكا شالى وى د چلكيىكى چەپەرى دا ئالقى و بوو خرينا شيكىرى كومبەتى. (جەميل) ھم ترسيا ھم برە باومىرى كو نايى بەردان. (جەميل) ژ مە ھيرس بوو، گۆت ”ھوون كەنى خوە ب مريان دكن“ و خوە ژ تۆزو تەلازى وەشانەد و دا رى چوو.

(جەميل محو) پىشتى دو رۆژان خوە نەكرت ھاتە ھوتىلى با مە. (جەميل محو) جاريان دگۆتا ”مەرە ببە مومەسلى منى تركيى. ئەز دېنەم تو پىر زيرەكى. ئەز ئى نەشرياتين پارتى بۇ تە بشينم. من ب زارەكى نازك سىياسى ژى را دكرا و دگۆتا ”ئەز نكارم ژ بنى قى بارى رابم. كو تە بىڤى ئەزى يەكى كىرھاتى ژ تە را پەيدا بكم. تو سەرۆكى، دقنى مومەسلى تە زى ب ھندكايى سەكرەتەر بى. ديسا (جەميل محو) مەعدى خوە دقەر مچاندا و دگۆت تە ديسا حەنەكېن خوە ب من كر.

ب راستى ژى شوغل و كارى من ب سەرۆك (جەميل محو) را حەنەك و لاڤردى بوون. رۆژا كو (دەرويشى سادو) ھاتە ھوتىلا مام ئەبدلاھى و من خاتر ژ ھوتىلى خوەست، (جەميل محو) و (دەرويش) ل تەنشتا ھەڤ ل سەر دكى روونشتى بوون. من سەلام دا، ھەر دوو رابوون، من گۆت ”دەرويش تو جەنابى (جەميل محو) ناس دكى؟“ ئەز نە خەلەت بىم، من ئەو ب ھەڤ دان ناسكرن و خاتر ژ (جەميل) خوەست. و ئىدى من ھەو (جەميل محو) ديت.

ل (حاجى عومران) ئى تىشتين دن يين بالكيىش ئەڤ بوون كو رۆژەك (سەدام حوسەين) ب ھەلىكۆيتەرى ھاتە ل نەوالا بنى كوند ل نيزى چادرا رەحمەتى (ئيدريس) و كاڤ (مەسعوود) دانى، سەدام ژ ھەلىكۆيتەرى ھاتە خواری چوو چادرا كاڤ (ئيدريس)، ب قاسى ساعەتېك ب (ئيدريس) و مەسعوود) را ھەڤدیتن كر و ديسا ل ھەلىكۆيتەرا خوە سوار بوو چوو. ھەموو خەلكى ئاڤى ل بنى زيارەتا (شېخى بالەكان)

جەميل محو و مستەفا بارزانى

ناسناقتى من (شۆرش) بوو. (شۆرش)
ئى كورئى من د سالا (۱۹۷۰) دا، د ھەيشا
گولانى دا ل (تەتوانى) ھاتە دنئ. ژ بەر
كو شۆرشا (مەلا مستەفا) ئى ژ كوردان
را ئوتونۇمى ئانىبوو، من ناقتى كورئ
خوھ (شۆرش) دانى

(حاجى عومران) ناحىيەك ژ دەقھرا (بالەكان)ە.
ناقچەيا (چۆمان) و ناحىيەيا (گللاھ) ئى بالەكانىنە. ب زاراقى
سۆرانى دپەيشن، (حاجى عومران) دكەقھ سەرسىنورى ئىرانى. رپىيا
(ھامىلتون) دچۆمان و حاجى عومرانى رادىريازى ئىرانى دپە.

ئەز دكارى بووم ل قى دەقھرى سەرىبەست بگەرم. ژ بەر
قى من (چۆمان، گللاھ، ناقىردان، دەرىبەند، رايەت، سەرىكانىن،
ئازادى و برەگۆز) ناسكرن. من (ھەلگورد، گللاھ، بەردەسۆر،
كەپىرمەش) و گەلىك چيا و بانى ژ دوور قا دىتن، پرس كرن
و ناسكرن. خومى كوردستان قى بزانيا كو ئەز چاوا مشتاقى
ناسكرنا دىرۆك و جۇگرافىيا كوردستانى مە. بەلكى كوردستان
بزانه و من ژ دزوارىان بپارىزە.

سالشەگەرا دامەزرىنا (پ د ك) د رۆژا (۱۶ تەباخ ۱۹۷۱) دە
ل چۆمانى ھاتە پىرۆزكرن و ئەزى بەشدارى وى ئاھەنگى بووم.
جارا يەكەم بوو كو من مەراسىمەكى فەرمى ل وارەكى ئازاد
ددىت و پى خوھش دبووم. (د. مەحمود عوسمان، فرانسوا ھەرىرى)
و كاك (مەسعوود

بارزانى) ھەرى يەكى
كۆتارىك دىرۆكى
خومەند. ب دىلان و
ساز و ئاواز قوتابىن
ناقەندى مارش و سرود
دخومەند. مارشەك
ژ وان د كوھى من
دا ماىە :

بەلەكىن بەفرى نىقى
ھاقىنى ل سەرى قان چىيان
دخويان. جارىنان من ژ مام
(ئەبدلاھ) را دگۆت "ژ بەر
قان بەلەكىن بەفرى يە كو
ژ ور را كۆتە (بالەكى)؟"
مام (ئەبدلاھ) دكەنيا و دكۆت
"مومكە، كاك (شۆرش).

ناسناقتى من (شۆرش)
بوو. (شۆرش) ئى كورئى من
د سالا (۱۹۷۰) دا، د ھەيشا
گولانى دا ل (تەتوانى) ھاتە

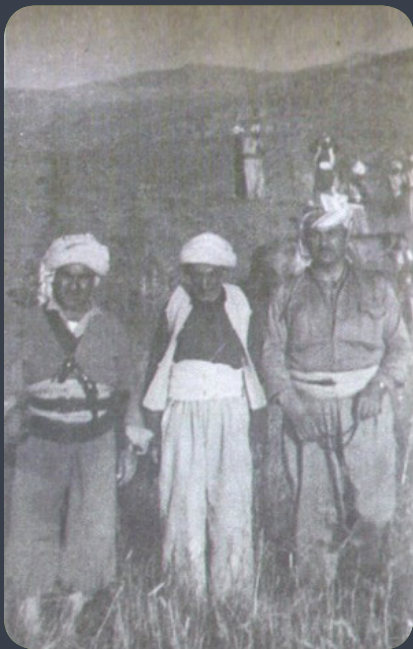
پارتى دەمۆكرات كوردىيە / سەرۆكى مە
بارزانىيە / كوردستانا خۇمانە، ل بن دەستى بپانە؟. يان
نەمان! يان نەمان! يان نەمان، يان كوردستان!

من (مام ھەزار و ھىمن) كو ھوزانقانىن (كۆمارا
كوردستانى) پوون د قى سالى دا ل حاجى عومرانى ناسكرن.
(ئەكرەم بەگى مالا جەمىل پاشا) و كورئى وى (نەوزاد) و
شەروانەكى ھەرەكەتا (شىخ سەمىد ئەفەندى) كو ناقتى وى
(تەوفىق جەمىل) بوو، من ل وى دەرى ناسكرن. (سالج يوسوف،
فازل مىرانى، د. حزننى حاجۆ، سەبرى بۆتانى، رەشىد سەندى، ەلى
خەلىل، عىسا بەروارى) و گەلەك ئىنسانىن ھىزا ھىچ ژبىرا من
ناچن.

دنى. ژ بەر كو شۆرشا (مەلا مستەفا) ئى ژ كوردان را ئوتونۇمى
ئانىبوو، من ناقتى كورئى خوھ (شۆرش) دانى. د وى مەدتى
ئارىشا (د. ششان و سەمىد ئەلجى) دا من خوھ ب قى ناسناقتى
فايدە كر. ل (حاجى عومران) ئى گاقا ناقتى من دخومەندان
ھەمى كەسى دوو جار ل من مېزە دكرا. جارا پىشى بېزەيا
"شۆرش" بالا وان دكشاندا، جارا دووېم مېزە دكران كا ئەز
ب راستى وەك ناقتى خوھ ھەمە يان نا. ئەز باومرم كو كەنى
خوھ ب من كرنە. ئەزى رەبەن، چوومە بەستا شىران و من ناقتى
خوھ دانى "شىر". ھەر جارەك كو وان كابرايان تەماشەيى من
دكران، ئەز مەجووب دبووم. چ بكم؟ كەنجىتى بوو، ببۆرن.
ئەز جارەكا دن ناقەكى ژ خوھ زىدە ل خوھ تاكم؟

» (جەمیل محو) د ساللا (۱۹۳۰) دە ل
 (باکوورئ کوردستان) ل گوندەکی
 چیاپت (عومەریا) ھاتیە دنێ ژ بەر زلما
 دەولەتت پشنتی مرنا باقت وی دیا وی
 زارۆکین خوە دگرە دچە بەیرووتت. ژ
 بەر زەحمەتیا دەبارئ نکارە بخوینە ۶۶

(پینجی و سئ) رۆژین من ل (حاجی عومران) ئی دەریاز بوون.
 شەفا داویئ ئەزب (دەرویشی سادو) را ل مالا (د.حزنی حاجو) پاکەتم.
 کاک (فاضل) ای ئەم ھەیا مووسلی ئانین. ل مووسلی ئەز و (دەرویش) ژ ھەق
 قەتیان. ئەز چووم (بامەرنی)، بارەگەھا مام (ئەسەدی) بۆ کنجین خوە
 یین سئیل و مرگرم. ئەز شەقەک ل بارەگەھا مام (ئەسەد خوشەوی)
 مام. مام (ئەسەد) ی پینشیا شیقی ئەز دەرانیم باخجەیی، ناھا زەقیی و
 قاسی ساعەتیک ل سەر فەدەکاری و کوردەواریی سۆحبەت کر. ب
 راستی مام (ئەسەد) فەرمانداریک مەزن و کوردپەرورمیک بیھەمپا
 بوو. مام (ئەسەد) خوەست کو ئەز ل (زاخو) ب (مەلا محەمەدی
 پالۆیی) را باختم.

دوترا رۆژی ل (زاخو) من سەیدایی ھیزا (مەلا محەمەدی پالو)
 دیت. ئەز چووم مالا وی و سلاقی مام (ئەسەد) ی کوئی. من ژ سەیدا
 ھیشیا قەنجیی و بیدەنگیی کر، لی سەیدا تو پویتە ب شیرمەتین من ئەدا
 و گووتە من "ئەزئ دەرکەقم چیاپین کوردستانا باکو، ئەز دەست ب
 شەری چەکداریی بکم، دخوازم توژی بی کاتبی من." ئەز کەنیام
 و من گو "سەیدا، ئەز ب کوئەک و ھەفت بەلایی ژ داڤکا (د.شغانی)
 رزگار بوومە. ل (حاجی عومران) ئی کەتم تورا (مستەفا بەکی مالا
 جەمیل باشای). ھەقائین من کو من بی دوودلی خوە ژ بو وان فدا دکر
 نھا کەتنە دژی من و د چاقی وان دە ئەز وەک ھەقائەکی (د.شغان) ی مە،
 د قی قوناخیدا سیاسەت و تەقگەر بو من ھەرامە. ئەز جانی خوە ددەمە
 کوردستانی لی خوە تەسلیمی ئینسافا تو کەسەکی ناکم؟»

من خاتر ژ (مەلا محەمەدی پالو) خوەست و ل گۆرا رینمایین
 لژنەیا (زاخو) یا (ب د ک) ئی ئەز چووم (ئیبیراھیم خەلیل)، مالا (عەلی
 عەلی). (عەلی عەلی) دکوئان، روتبەیا وی یا لەشکەری کولونیل بوو.
 دانا ئیشاری، (عەلی عەلی) ھاتە مانی و ل سەر رینمایین وی ئەز دەریازی
 باکوور بووم.

ل (نازادی) ئی سەرۆکی مەزن مەلا مستەفا خانوومان دابوون
 ئافاکرن و (مام جەلال، عەلی عەسکەری) و ھەقائین وان ل قی دەری
 ب جی کر بوون. دەما ئەز ل (حاجی عومران) ئی بووم، دکوئن (سەرۆک
 بارزانی) بۆ خەباتین دیپلوماتیک (مام جەلال) شانیدیە مسری. (عەلی
 ئەسکەری) ژ چەند رۆژان جاریک دەاتە ھوتیلا مام (ئەبەدلا) ی.
 ئینسانیک بەشەر خوەش بوو. ب دەنگەکی بلند ئەسپری دکر، دۆر و
 بەرین خوە دگەناندا.

بالکیشیه کئی من یی گرنگ هه یه کوه دئی ئه ز به حس بکم. من قئی بالکیشیی د پرتوووکا خوه یا ب ناقتی ”تورکیه کوردستان دهمۆکرات پارتسی- ۲۳۵/۱۹۶۸ نانتالییا داقاس ساقونناس“ روویه ل ۱۴۸-۱۴۹ دا ب تورکی به حس کریه. لی ئه ز ی ب کوردی چهند تشتان قه گیرم. گاقا ئەم ژ (بامهرئی) دهرکهن، ل (دهوک، مووسل، ههولیر، مهسیف، شه قلاوا و گه لی عه لی به ک ی) را دهریازی چۆمانی و حاجی عومرانی بوون، وی کاقی کورد ل قان دهقران ئازاد بوون. د رۆژا (۱۱ ئادار ۱۹۷۰) دا کوردان مافی ئوتۆنۆمیی ژ عه ربان ستاندهوو. کورد ل ههمی بازار و بازاری کوردهستانی حاکم بوون. ته مامی پسرگریک و ئاریشه یین چشاک، سیاسی و ئابوری ل نهوالا بنی حاجی عومرانی بار و پشتیی کاک (ئیدریس بارزانی و مه سعوود بارزانی) بوون. بی قهید و شهرت ژ سه ری سبی هه تا تاریتی دکه تا ئه ردی ئەق هه ر دوو براین هیژا د کار و خه باتیدا بوون.

ئه ز دینژم به لکی من شهش جار سه لام دا و (جه نهرالی مه ابادی) هه ر جاری سه لاما من ومرگرت. ئەز نه ا ب دل و جان سه لام ل (مه لا مسته فاین نه مر) دکم. ئەم منه تدارین ته نه ئەی شیرئی چیان، ریبه ری گهرناس، سه روکی کوردان... کو تو نه بوویا مه یی چ بکرا؟ خوه دا تو قهومی ل هیثیا (جه میل محو) ایان نه هیله. خودا کوردان ژ پیشه نگین موخته ریس، خوه دبین، پۆبیلند، کوتناس و کۆراز دوور بخه. چاوا کو (ئه حمه دی خانی) دینژه یه کی منه موری خومدی تاج و تهخت و ئەسالهت بکه نه سیی مه کوردین باکور ژی.

(جه میل محو) د سالا (۱۹۳۰) ده ل (باکووری کوردستان)، ل کونده کی چیایی (عومهریا) هاتیه دنی، ژ به ر زلما دهوله تی پشتی مرنا باقتی وی دیا وی زاوو کین خوه دگره دجه به یرووتی. ژ به ر زه حمه تیا دهری ئکاره بخوینه، لی ل به ر ده کو راتوری ناقدار (پاول دادهای) وه ک شاکرد دهبته و فی ری قی سنه تی ده. چه ند سال ل (کو می تی) دخبته لی پاشی قه دکره (لوبنان ی) و ل سه ر سنه تی خوه کاری تجاره تی دکه. د (ته مووزا سالا ۱۹۶۰) ی ده ب ئاوا یه کی نه فهرمی (پارتیا ده مۆکراتا کوردین لوبناتی) دادمه زینه. گه له ک جاران ژ ئالیی حکومه تا لوبناتی شه تی گرتن و دارزاندن. لی د سالا (۱۹۷۰) ده (که مال جانیولات) ستاتویا ره سمی دده پارتیا وی. وی ده می، یانی د سالا (۱۹۷۰) ده ژ بو کو به شداری کۆنکره یا هه شتان یا (پارتی ده مۆکراتی کوردستان - ئیراق) بیه، بو (باشووری کوردستان) تی قه خوه ندن. لیبه لی ل ور راستی ته حقیقاتی ده و ژ سالا (۱۹۷۰) هه تا (۱۹۷۵) ده ما شکه ستن (شورشا باشوور) ل ور تی کرتن. پشتی شکه ستن شورشی سه ربه ست تی به ردان و ب سه ر (ئیران ی) ره قه دکره (لوبنان ی). د سالا (۱۹۷۷) ده ژ ئالیی ناژانین (سووری) یقه ل (لوبنان ی) تی ره قانندن و دوو سال ل زندانین (سووری) کرتی دمینه. ل سه ر داخوازا حکومه تا (لوبنان ی) تی به ردان و قه دکره به یرووتی، دیسا پارتیا خوه ب ریخستن دکه و ب ئاوا یه کی ئاکتیه پشتگریا حه ره که تا وه لاتیا ریژئا (وه لید جانیولادی) دکه. سه ر سه ری عه مری خوه ژ بو مافین کوردان دخبته. ئاخرد سالا (۱۹۸۲) ده ژ به ر سه کته یا دل وه فات دکه.

وی ده می دکۆتان هه ژمارا پی شمه ره گه یان، کارمه ندین پارتی و مالباتین شه هیدان ژ سه د هه زاری کی متر نینه. شه ری (مه لا مسته فا) ژ رۆژا (۱۱ ئیلوون ۱۹۶۱) ده ست ییکر بوو، د قان سال و زه ماناندا و هه تا ئیرو ئەقی ری باری ل که س گه ف نه کر، ب زۆر ژ که سی به ره نه ستاند، تشته ک کو کورد د تاریخیدا ژی شه رم بکن ژ قی ری باز پیرۆز نه نه که فت. ئەق ری باز چاوان کاری ئەق قاس دوور و دریز ل به ر خوه بده و خوه ل سه ر پیا بگره ؟ ئەق یه کا ها تشته کی غه ری به. ره حمه تی (ئیدریس) هه ر رۆژ جانتیه ک دۆلار دبر قی ناوالا کوور و ل مالباتین شه هیدان و محتاجان و کارمه ندان به لا ق دکرا.

(حاجی عومرانی) و ده قه را (چۆمان و کلاله) وی ده می گه له ک شین بوو. بی هه ژمار توریه ست ده اتن، دهریازی (ئیران ی) دبوون. هه ری میک ئارام و ئا قا بوو. باره گه ها (سه روکی نه مر) ل (حاجی عومرانی) بوو و (سه روک بارزانی) ب خوه ژ ی ل ور دما. (سه روک) هه ر رۆژ ساعه ت ل دۆرا ده هان ب سی لاندرو قه ره ان ژ باره گه هی دمه دکه تا به ری خوه ددا ئالیی (چۆمان) و ئیشاران ساعه ت ل دۆرا چاران دیسا ب قان سه یاره یان قه دکره یا باره گه ها خوه. لی کفش نه بوو کا ل کیژان لاندرو قه ری سواره. لیبه لی چهند جار من کفش کر کا د کیژان سه یاری دایه.

گاقا د به ر دهریی هوتیلا مه را ببوری ئەز را دبووم پیا ن و من سه لامه کا له شکه ری دداین، (سه روک بارزانی) جارییان د لاندرو قه را ناقیندا، جارییان دیا پیشی دا سه لاما من ومردگرت.

ژئودر :

• <http://www.zazaki.net/haber/di-sala-1971-de-li-hacumran-2680.htm>